BAKER TILLY
BERK

Gemeente Voorschoten

Accountantsverslag 2015

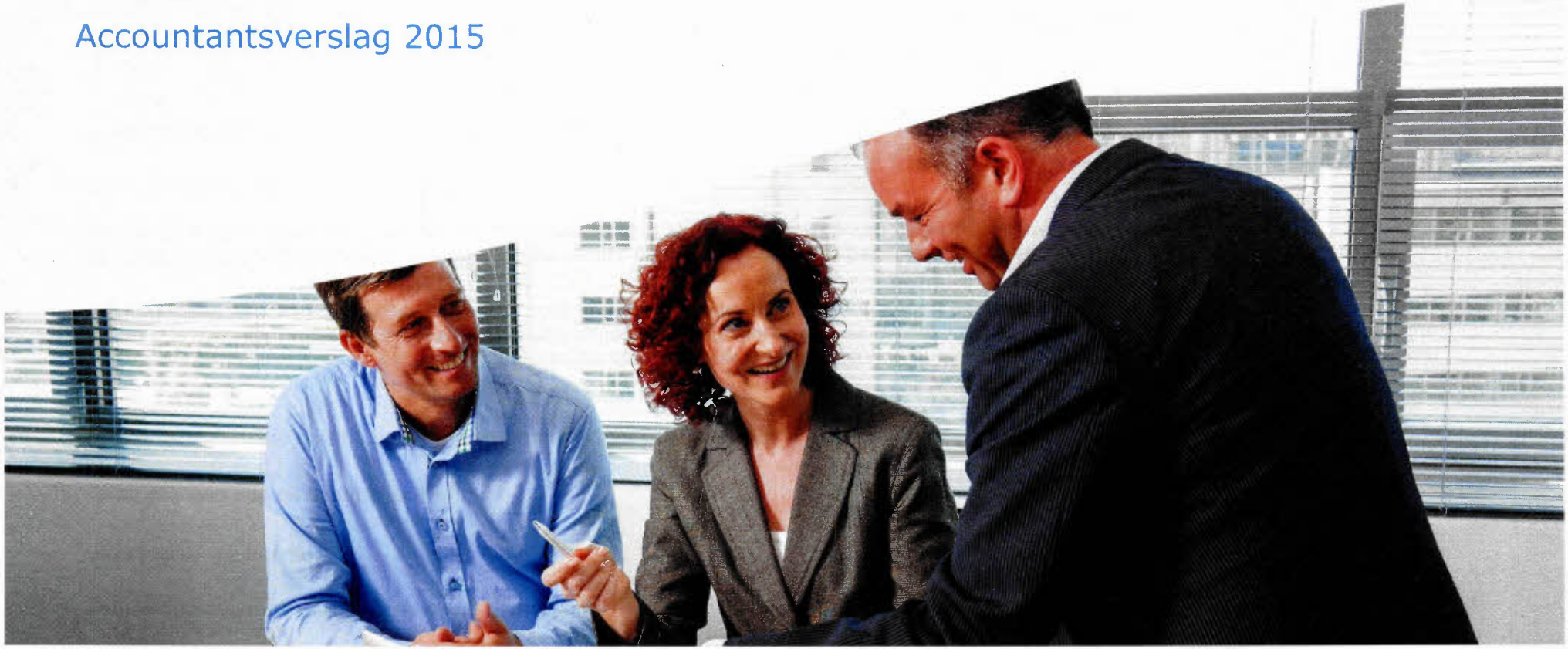

An independent member of Baker Tilly International

Aan de gemeenteraad van de gemeente Voorschoten

BAKER TILLY BERK

Amsterdam, 28 juni 2016

Geachte leden van de gemeenteraad,

In overeenstemming met de door u verstrekte opdracht hebben wij de jaarrekening over boekjaar 2015 van de gemeente Voorschoten gecontroleerd.

De belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole hebben wij in dit accountantsverslag opgenomen. Hierbij merken wij op dat onze controlewerkzaamheden nog niet volledig zijn afgerond. Op het gebied van de decentralisaties is veel tijd geïnvesteerd in het verkrijgen van zekerheid over geleverde zorg in het sociaal domein. In hoofdstuk 2 gaan wij hier nader op in.

Wij merken op dat de samenwerking met de gemeente goed is verlopen. Wij bedanken het management en de medewerkers van uw gemeente voor de open en constructieve samenwerking. Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Met vriendelijke groet,

Baker Tilly Berk N.V.

drs. E.C.J. Moens RA
Registeraccountant

Inhoudsopgave

BAKER TILLY BERK

Managementsamenvatting

1. Aard en reikwijdte van de werkzaamheden
2. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole
3. Financiële positie en resultaat
4. Interne beheersing
5. Single information Single audit (SiSa)
6. Overige aandachtspunten
7. Landelijke ontwikkelingen

Baker Tilly Berk N.V.
contactpersonen :

drs. E.C.J. Moens RA
Partner
e.moens@bakertillyberk.nl

drs. S. Turenhout RA
Manager
s.turenhout@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:
Baker Tilly Berk N.V.
Entrada 303
Postbus 94124
1090 GC Amsterdam
T: +31 (0)20 644 28 40

Managementsamenvatting

BAKER TILLY BERK

- ✓ De ontwikkelingen in het sociaal domein en de verantwoording hierover zorgen voor onzekerheden in onze controle. Hierover hebben wij u reeds eerder geïnformeerd. Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden is de onzekerheid in de verantwoording van Jeugdzorg, WMO en PGB teruggebracht van € 3,7 miljoen naar € 1,2 miljoen. De resterende onzekerheid wordt voornamelijk veroorzaakt door onzekerheid in de controle over de levering van zorg aan PGB-ers. De totale onzekerheid blijft binnen de materialiteitsgrens van 3% die in het BADO is opgenomen. In paragraaf 2.2 gaan wij hier nader op in.

- ✓ Uit de financiële analyse blijkt dat de gemeente een redelijke financiële positie heeft. Op het gebied van reëel en structureel evenwicht in de begroting zijn in de komende jaren nog tekorten. In hoofdstuk 3 gaan wij in op de financiële positie en het resultaat van de gemeente.

- ✓ De AO/IB voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Onze bevindingen en aanbevelingen ten aanzien van de interne beheersorganisatie hebben wij aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkorganisatie Duivenvoorde gerapporteerd. Onze belangrijkste bevindingen hebben betrekking op de controle van WMO-facturen, de toepassing het inkoop en aanbestedingsproces, subsidievaststellingen, controle Wabo-leges en in het inkoopproces en de rechtmatigheid van inkopen. In paragraaf 4.1 wordt hier nader op ingegaan.

- ✓ Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden met betrekking tot subsidievaststellingen 2013 en 2014 hebben wij geconstateerd dat (net zoals vorig jaar) subsidies te laat worden vastgesteld. Deze achterstand is in 2016 ingehaald. De geconstateerde afwijking is aan te merken als formele onrechtmatigheidsfout. Deze onrechtmatigheidsfout heeft geen gevolgen voor de strekking van de controleverklaring.

- ✓ In de controle van de Sisa zijn geen afwijkingen geconstateerd.

1. Aard en reikwijdte van de werkzaamheden

BAKER TILLY BERK

1.1 Opdracht
In overeenstemming met de van u verkregen opdracht hebben wij de jaarrekening over boekjaar 2015 van de gemeente Voorschoten gecontroleerd.

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden inzake de jaarrekening hebben wij de goedkeuringstolerantie gehanteerd in overeenstemming met het Besluit Accountscontrole Decentrale Overheden (BADO). U heeft geen lagere marge vastgesteld waardoor wij het wettelijke kader als uitgangspunt hebben gehanteerd. Hieruit volgt dat wij voor de jaarrekening een tolerantie voor fouten van € 845.000 (1% van de totale lasten inclusief dotaties in reserves) hebben gehanteerd en een tolerantie voor onzekerheden van € 2.534.000 (3% van de totale lasten inclusief dotaties in reserves).

In dit accountantsverslag worden fouten en onzekerheden gerapporteerd die de door u vastgestelde rapportagetolerantie van € 100.000 (opgenomen in het controleprotocol) overschrijden en worden overige bijzonderheden die van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening in de raad gerapporteerd.

1.2 Grondslagen
De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen, beoordeling van de grondslagen van de financiële verslaggeving en van belangrijke schattingen die bij het opmaken van de jaarrekening zijn gehanteerd.

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2015 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties.

2. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

BAKER TILLY BERK

2.1 Geconstateerde niet-gecorrigeerde afwijkingen

Naar aanleiding van de door ons verrichte werkzaamheden zijn er geen afwijkingen geconstateerd die de in hoofdstuk 1.1 genoemde rapporteringstolerantie overschrijden.

Omschrijving	Aard	Getrouwheid	Rechtmatigheid	Nadere toelichting
PGB – Onzekerheid over levering van zorg	Onzekerheid	€ 926.000	€ 926.000	Paragraaf 2.2 – PGB
WMO – ontbreken controleverklaringen zorgaanbieders	Onzekerheid	€ 143.000	€ 143.000	Paragraaf 2.2 - WMO
Jeugd – Afwijking op basis van rapportage inkoopbureau H10	Onzekerheid	€ 96.000	€ 96.000	Paragraaf 2.2 - Jeugdzorg
Verschil tussen waardering Duivenvoorde Corridor in jaarrekening en grondexploitatie	Onzekerheid	374.000	374.000	Paragraaf 3.4.2
Totaal onzekerheden		**€ 1.539.000**	**€ 1.539.000**	
PGB – Afwijkingen op basis van rapportage definitieve rapportage Auditdienst SVB	Fout	-/- € 56.000	€ 56.000	Paragraaf 2.2 - PGB
Subsidies 2013 en 2014 nog niet vastgesteld	Formele onrechtmatigheid (telt niet mee in het oordeel)	-	-	Paragraaf 4.1
Totaal fouten		**-/- € 56.000**	**€ 56.000**	

2. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

BAKER TILLY BERK

2.2 Sociaal domein

Algemeen

In 2015 is het takenpakket van de gemeente, als gevolg van de decentralisaties in het sociaal domein, flink toegenomen. Bij de uitvoering van deze taken heeft de continuïteit van de zorgverlening voorop gestaan.

In de sector is de afgelopen periode veelvuldig gecommuniceerd over de verantwoording in het sociaal domein. Hierbij hebben onder andere de NBA en de VNG meerdere brieven uitgebracht over de problematiek en de stand van zaken. Ook in onze managementletter is dit aan de orde geweest. De problematiek voor de jaarrekening uit zich in meerdere onzekerheden in de verantwoording van de gemeente. De belangrijkste onzekerheden bestaan uit:

- declaraties van zorgaanbieders zijn nog niet volledig ontvangen;
- onjuiste of onvolledige toepassing woonplaatsbeginsel bestedingen Jeugdhulp.
- declaraties van zorgkosten door (kleine of vrijgevestigde) zorgaanbieders.
- onzekerheid vanuit de Sociale Verzekeringsbank over de juistheid en rechtmatigheid van de bestedingen ten laste van de PGB-budgetten.

De onzekerheid die voortvloeit uit de bovenstaande punten werkt door in de jaarrekening van de gemeente Voorschoten. In de knelpunten omtrent de verantwoording van zorgkosten in de gemeentelijke jaarrekening staat de gemeente Voorschoten niet alleen. Deze situatie en de geschetste onzekerheden zijn van toepassing op nagenoeg alle gemeenten in Nederland.

Voorschoten

Voor de uitvoering van de zorgtaken wordt de gemeente ondersteund door een drietal partijen. Dit zijn Inkoopbureau H10 (Jeugdzorg), Zorglokaal (WMO) en de SVB (PGB). De totale omvang van deze taken voor de gemeente Voorschoten is in 2015 circa € 3,7 miljoen (exclusief uitvoeringskosten). Uit onze controlewerkzaamheden blijkt dat voor € 2,5 miljoen voldoende controlezekerheid is verkregen over de verantwoordde zorg. Hierdoor resteert er een onzekerheid van € 1,2 miljoen.

Voorschoten – uitbestede zorg (Bedragen * 1.000)	Gerealiseerd 2015	Verkregen controle-zekerheid	Resterende onzekerheid controle
WMO (Zorg in natura)	370	227	143
Jeugdzorg	2.398	2.302	96
PGB (Jeugd en WMO)	926	-	926
Totaal	3.694	2.529	1.165

2. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

BAKER TILLY BERK

2.2 Sociaal domein (vervolg)
In de onderstaande alinea's bespreken wij per categorie/soort de effecten van de eerder genoemde onzekerheden voor de jaarrekening van de gemeente Voorschoten.

Jeugdzorg
Voor de uitvoering van de Jeugdzorg heeft de gemeente (via Inkoopbureau H10) op regionaal niveau contracten afgesloten met zorgaanbieders. In deze contracten zijn afspraken gemaakt over de verantwoording van de geleverde zorg in het boekjaar. Met de grote zorgaanbieders (circa 90% van het totaal) is afgesproken dat zij een controleverklaring verstrekken over de juistheid en volledigheid van de ingediende declaraties in het boekjaar. Deze (goedkeurende) controleverklaringen heeft inkoopbureau H10 nodig om zekerheid te verkrijgen dat alle uitgevoerde zorg voor de juiste indicatie, voor de juiste prijs aan een inwoner van Voorschoten is geleverd. De gemeentelijke accountantsdienst Den Haag (GAD) heeft een controleverklaring bij de verantwoording van het inkoopbureau verstrekt. Op basis van deze controleverklaring met beperking blijkt dat er voor de gemeente Voorschoten een onzekerheid is in de verantwoording van Jeugdzorg van circa 4%. Bij een totaal besteed bedrag aan Jeugdzorg van circa € 2 miljoen komt dit uit op een onzekerheid in de controle van € 96.000.

WMO
De problematiek van de WMO is vergelijkbaar met de Jeugdzorg met betrekking tot het leveren van zorg in natura. Ook hierbij is de gemeente afhankelijk van goedkeurende controleverklaringen van zorgaanbieders. De controle op facturen wordt daarnaast uitgevoerd door Zorglokaal. De controle door het Zorglokaal is inmiddels afgerond. Om zekerheid te krijgen omtrent de levering van WMO zorg door zorgaanbieders is de gemeente ook afhankelijk van controleverklaringen van zorgaanbieders. De maximale onzekerheid op de WMO Zorg in natura is € 370.000. Van dit deel is voor € 227.000 aan gecontroleerde verantwoordingen van zorgaanbieders ontvangen. Het restant van € 143.000 is als onzekerheid in de controle meegenomen.

PGB
Voor de controle op de besteding van de PGB is de gemeente afhankelijk van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De SVB ontvangt budget van de gemeente, controleert declaraties van PGB-budgethouders en betaalt de zorgverlener. Om zeker te zijn dat de SVB haar taak goed heeft uitgevoerd verstrekt de Auditdienst van de SVB controleverklaring bij de PGB-verantwoording. De Auditdienst van de SVB heeft op 10 juni 2016 een controleverklaring verstrekt bij de bestedingen van PGB-Jeugd en PGB-WMO.

2. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

BAKER TILLY BERK

PGB (vervolg)
Het oordeel in de controleverklaringen van de Auditdienst van de SVB is afkeurend voor zowel PGB-Jeugd als PGB-WMO voor zowel de aspecten getrouwheid als rechtmatigheid. Deze fout werkt door als rechtmatigheidsfout in de jaarrekening van de gemeente Wassenaar. Deze fouten bedragen € 18.000 voor de PGB's-Jeugd en € 10.000 voor de PGB's WMO. Daarnaast is geconstateerd dat de definitieve saldo PGB van de gemeente € 84.000 hoger is dan verantwoord in de jaarrekening, dit is als fout in de controle meegenomen. Doordat daarnaast het vaststellen dat de levering van de zorg binnen de PGB-systematiek geen onderdeel is geweest van de controle van de Auditdienst is het volledige resterende bedrag dat samenhangt met PGB-Jeugd en PGB-WMO (€ 926.000) als onzekerheid aangemerkt.

2.3 Schattingen in de jaarrekening
Bij het opstellen van de jaarrekening zijn schattingen gemaakt. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant (kunnen) afwijken van de verwachtingen. Als onderdeel van de controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de schattingen beoordeeld. De belangrijkste schatting in de jaarrekening zijn:

Belangrijke schattingen	Beoordeling	Toelichting
Waardering van de materiële vaste activa	Akkoord	De verwachte levensduur voor de verschillende activacategorieën en daarmee de afschrijvingspercentages zijn in lijn met wat gebruikelijk is.
Waardering van financiële vaste activa	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de financiële vaste activa.
Juistheid van de grondexploitaties	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de grondexploitaties. Onze bevindingen met betrekking tot de waardering van de grondexploitaties hebben wij toegelicht in paragraaf 3.4
Voorzieningen	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in uw schattingen inzake de voorzieningen.

Wij zijn van mening dat het college bij het maken van schattingen consistent heeft gehandeld en zijn akkoord met de hierbij gehanteerde uitgangspunten.

3. Financiële positie en resultaat

BAKER TILLY BERK

3.1 Resultaat boekjaar

Het resultaat voor bestemming (zonder mutaties in de reserves) bedraagt in 2015 € 8.780.000 positief. De toevoeging aan de reserves bedragen per saldo € 6.791.000, waardoor het nog te bestemmen resultaat € 1.989.000 bedraagt. Het eigen vermogen ultimo 2015 bedraagt € 31.468.000 (2014 € 22.687.000). Voor een analyse van het rekeningresultaat over het boekjaar verwijzen wij naar de toelichting op de programmarekening in de jaarstukken.

3.2 Weerstandsvermogen en reserves

Omschrijving / Jaar	2015	2014
Algemene reserve	16.801	4.144
Bestemmingsreserve	12.678	15.941
Resultaat	1.989	2.602
Totaal reserves	31.468	22.687

De totale reserves zijn met € 8,8 miljoen toegenomen.
Dit is een sterke verbetering ten opzichte van 2014.
De verbetering in de reserves wordt primair veroorzaakt doordat de bijdrage aan de Rijnlandroute van € 9,0 miljoen.
De hiervoor ingestelde voorziening is daardoor vervallen. De Raad heeft besloten om het betaalde bedrag in de Periode 2021 - 2024 af te schrijven ten laste van de bestemmingsreserve die hiervoor is ingesteld. In 2015 is er € 1,2 miljoen aan de bestemmingsreserve gedoteerd. Het resterende deel van € 7,8 miljoen is toegevoegd aan de algemene reserve. Om de afschrijvingslasten volledig te kunnen dekken zullen in de komende jaren dotaties aan de bestemmingsreserve nodig zijn. Onttrekkingen bestaan onder andere uit het dekkingsplan voor de begroting (€ 0,8 miljoen) en de bijdrage RIF (€ 0,3 miljoen).

In de paragraaf weerstandsvermogen is opgenomen welke weerstandscapaciteit binnen de gemeente aanwezig is. Het beschikbare weerstandsvermogen wat is bepaald op basis van de ingeschatte aanwezige en stille reserves bedraagt € 16,9 miljoen. De benodigde buffer op basis van de geïdentificeerde risico's bedraagt € 5,2 miljoen. Op basis van deze positie is naar onze mening terecht geconcludeerd dat de weerstandscapaciteit als goed aangemerkt kan worden.

3. Financiële positie en resultaat

BAKER TILLY BERK

3.3 Prestatie-indicatoren

In 2015 zijn in de jaarrekening een aantal nieuwe prestatie-indicatoren geïntroduceerd. Het doel van deze indicatoren is om in de paragraaf weerstandsvermogen een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente.

Uit de analyse van de prestatie-indicatoren blijkt dat de gemeente een zeer goede balanspositie heeft. De structurele exploitatieruimte is positief, maar gecorrigeerd voor incidentele ontwikkelingen zoals de Rijnlandroute is deze nog negatief. Structurele financiële tegenvallers zijn daardoor moeilijk op te vangen. Op basis van de prestatie-indicatoren en ook de beoordeling van het weerstandsvermogen van de gemeente in paragraaf 3.2 concluderen wij dat de algehele financiële positie van de gemeente redelijk is.

In euro's	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Solvabiliteit	28,5%	37,8%	37,1%
Netto schuldquote	50,7%	71,4%	36,6%
Structurele exploitatieruimte	-25,6%	-0,3%	14,1%
Grondexploitatie	26,0%	26,0%	13,0%
Belastingcapaciteit	124,1%	129,2%	129,2%

Op basis van de meerjarenbegroting 2016 – 2019 constateren wij dat er in 2016 sprake is van begrotingsevenwicht. Voor de jaren daarop is er geen sprake van een structureel en reëel evenwicht.

3.4 Grondexploitatie

Eind 2015 is er nog maar één actieve grondexploitatie in de gemeente Voorschoten. Dit betreft de grondexploitatie van de Duivenvoorde Corridor. De grondexploitaties van Dobbewijk, Deltaplein en Vlietwijk zijn in 2015 afgesloten.

3.4.1 Analyse uitgangspunten

De uitgangspunten voor de berekening van de bouwgronden in exploitatie zijn beperkt gewijzigd ten opzichte van 31-12-2014. De belangrijkste wijziging heeft betrekking op het naar beneden bijstellen van de renteparameter van 3,5% naar 3,0%. Als gevolg van De wijziging van het BBV zal deze toe te rekenen rente in 2016 nog verder dalen. De gekozen parameters zijn in lijn met de huidige marktontwikkelingen. Wij kunnen ons vinden in de gekozen uitgangspunten.

Parameter	31-12-2015	31-12-2014
Opbrengststijging	2016: 0%, 2017 ev. 1%	0%
Kostenstijging	1,5%	1,5%
Rente	3,0%	3,5%

BAKER TILLY BERK

3.4.2 Duivenvoorde corridor

Het verloop van de grondexploitaties ziet er als volgt uit:

Bedragen * € 1.000	boekwaarde 1-1-2015	Toevoegingen 2015	Verminderingen 2015	Resultaat 2015	Boekwaarde 31-12-2015	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen inkomsten	Te verwachten resultaat
Duivenvoorde Corridor	8.538	460	-	-	8.998	5.236	13.613	-/- 621
Overige grondexploitaties	4.818	560	4.877	501	-	-	-	-
Totaal (excl. Voorziening)	**13.356**	**1.020**		**501**	**8.998**			
Voorziening verlieslatende complexen	7.883	-	-/- 7.462	251	621	-		621
Totaal (incl. voorziening)	**5.473**	**1.020**	**-/- 2.585**	**250**	**8.377**	**5.236**	**13.613**	**-**

In de Duivenvoorde Corridor is gepland om 64 woningen te realiseren. De waardering op de balans is gebaseerd op basis van de op 31 december 2015 geldende grondexploitatie. De grondexploitatie is begin 2016 vastgesteld met een exploitatieresultaat € 995.000. Deze herziening is niet in de jaarrekening 2015 verwerkt. Het verschil van € 374.000 tussen de grondexploitatie en de jaarrekening is als onzekerheid in de controle opgenomen. De waardering is onderbouwd met de verwachte opbrengsten voortvloeiend uit onderhandelingen met ontwikkelaars en de verkoop van losse kavels.

Daarnaast is in 2015 een risicoreserve van € 1.528.000 gevormd. De nog te realiseren kosten bestaan voornamelijk uit verwervingskosten en kosten voor het bouw- en woonrijp maken. De verwachte verkoopwaarde is onderbouwd met marktgegevens en onderhandelingen met ontwikkelaars. De grondexploitatie is toereikend onderbouwd.

4. Interne beheersing

BAKER TILLY BERK

4.1 Uw niveau van de interne beheersing is, over het algemeen genomen, op toereikend niveau
In november 2015 hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen gerapporteerd naar aanleiding van de beoordeling van de interne beheersorganisatie. Hierin zijn de bevindingen opgenomen voor de processen die de werkorganisatie Duivenvoorde voor de gemeente Voorschoten uitvoert. Naar aanleiding van ons onderzoek naar de interne beheersing van de bedrijfsprocessen zijn wij van mening dat deze voldoet aan de daaraan te stellen eisen voor een goedkeurende controleverklaring inzake de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening.
De belangrijkste aandachtspunten op het gebied van interne beheersing ten behoeve van de gemeente Voorschoten en de beheersing van het risico in relatie tot de jaarrekeningcontrole is in onderstaande tabel opgenomen.

Constatering managementletter	Effect jaarrekeningcontrole
Geen controle op facturen WMO De *controle van WMO-facturen heeft in 2015 nog niet plaatsgevonden. Het is in het kader van de rechtmatigheid van groot belang dat deze controle (tijdig) wordt uitgevoerd.*	Bij de uitvoering van de jaarrekeningcontrole is alsnog een detailcontrole op het proces WMO uitgevoerd. In de controle zijn geen afwijkingen geconstateerd.
Rechtmatigheid inkoop en aanbesteding *Er zijn in 2014 afwijkingen van het aanbestedingsbeleid geconstateerd. In 2015 is dit niet geconstateerd. In opzet van het proces is het risico nog wel aanwezig.*	Bij de uitvoering van de jaarrekeningcontrole is een Spendanalyse uitgevoerd om vast te stellen dat aanbesteding volledig heeft plaatsgevonden. Bij de uitvoering van de Spendanalyse zijn geen afwijkingen geconstateerd.
Procesverbeteringen Wabo-leges *In het Wabo-proces zijn meerdere openstaande bevindingen, waaronder de afwezigheid van (zichtbare) controle op de bouwsom. Het risico bestaat dat Wabo-leges onjuist worden berekend.*	De financiële omvang van het risico is als laag ingeschat. De constatering heeft daardoor geen effect op de jaarrekeningcontrole.
Achterstand vaststelling subsidies *Subsidies uit 2013 en 2014 zijn, evenals voorgaande jaren, te laat vastgesteld.*	Op 31 december was er sprake van een achterstand in de vaststelling van de subsidies. Deze geconstateerde afwijking is door ons als formele rechtmatigheidsfout gerapporteerd.

4. Interne beheersing

BAKER TILLY BERK

4.2 Automatiseringsomgeving

Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de accountantscontrole van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen.

In onze rapportage naar aanleiding van de beoordeling van de interne beheersorganisatie hebben wij onze bevindingen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking gerapporteerd. Deze bevindingen hadden primair betrekking op de nadere invulling van het opgestelde informatiebeveiligingsplan. De gerapporteerde bevindingen hebben overigens geen consequenties gehad voor onze jaarrekeningcontrole.

5. Single information Single audit (SiSa)

BAKER TILLY BERK

5.1 Geen controleverschillen in de SiSa bijlage
Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, Artikel 5 lid 4, dienen wij te rapporteren over de fouten en onzekerheden van de SiSa regelingen. Wij constateren dat geen sprake is van financiële fouten of onzekerheden.

Code	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
D11	Wet Participatiebudget 2014	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 wwb gemeente 2015	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2015	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
G5A	Wet Participatiebudget (WPB)_ totaal 2014	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling

6. Overige aandachtspunten

BAKER TILLY BERK

6.1 Overige dienstverlening -> onafhankelijkheid accountant
In het verlengde van de Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, bevestigen wij dat, naar ons oordeel, de onafhankelijke positie in overeenstemming is met de wettelijke en beroepsvoorschriften. Tevens bevestigen wij dat de objectiviteit gedurende het afgelopen boekjaar niet is aangetast.
In onze controleaanpak zijn diverse maatregelen opgenomen die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen. Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften beoordeeld. De leden van ons controleteam moeten jaarlijks hun onafhankelijkheid (schriftelijk) bevestigen. Gedurende 2015 hebben wij de in de onderstaande tabel opgenomen werkzaamheden voor u uitgevoerd.

Aard van de werkzaamheden	*Omschrijving*
Controle gerelateerde diensten	- Jaarrekeningcontrole - Subsidiecontroles
Adviesdiensten (buiten natuurlijke adviesfunctie)	- Geen

6.2 Beheersing van fraude
Bij de uitvoering van de werkzaamheden hanteren wij onder andere de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS) 240 "*De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten*".

De directie is primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. De directie is verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag. Zij dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude zo veel mogelijk te beperken, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd.

Tijdens de controle van de jaarrekening inventariseren wij de frauderisico's binnen uw organisatie en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en ontdekken van fraude. Tijdens de beoordeling bleek ons dat binnen uw organisatie reeds de nodige aandacht wordt besteed aan de onderwerpen fraude en integriteit. U heeft aangegeven belang te hechten aan een adequate beheersing van frauderisico's.

7. Landelijke actualiteiten

In deze paragraaf nemen wij actuele ontwikkelingen op die een rol spelen binnen uw sector.

Bij onze controle hebben wij onderstaande punten niet in alle gevallen specifiek beoordeeld of toegepast op uw organisatie. Wij zijn vanzelfsprekend bereid om met u van gedachten te wisselen over de gevolgen en beantwoording van mogelijke vraagstukken voor uw organisatie.

De volgende onderwerpen komen aan bod:
- Individueel keuzebudget
- Vernieuwing BBV
- Notitie BBV Rente

7. Landelijke actualiteiten

BAKER TILLY BERK

7.1 Individueel Keuzebudget
In de CAO zijn afspraken gemaakt over de modernisering van arbeidsvoorwaarden en meer keuzevrijheid voor de medewerker. Het Individueel Keuzebudget (IKB) is een uitvloeisel van deze afspraken en zal na definitieve vaststelling (door het Landelijk Overleg Gemeentelijke Arbeidsvoorwaarden LOGA, voor de zomer) per 1 januari 2017 in werking treden. De regeling zal deel uitmaken van hoofdstuk 3 van de CAR-UWO.

Het IKB wordt gevormd door de vakantietoelage, eindejaarsuitkering, levenslooptoelage en 14,4 bovenwettelijke vakantie-uren en kan worden ingezet voor het kopen van vakantie-uren, extra inkomen door uitbetaling, financieren van een opleiding of lokaal te bepalen doelen (bijvoorbeeld fietsregeling of reiskosten).

Op basis van het IKB kan een medewerker verzoeken tot het maandelijks uitbetalen van opgebouwd vakantiegeld. Dit heeft gevolgen voor de personeelskosten in 2016 en liquiditeit in 2017. Overigens zijn met betrekking tot 2017 (het eerste jaar van het IKB) afspraken voorgesteld ten aanzien van de betaling van het vakantiegeld.

De bovenstaande invoering van het IKB heeft vele gevolgen voor o.m. het beoordelen en herzien van interne regelingen en het implementeren van het IKB in de organisatie. Wij benadrukken echter de financiële gevolgen voor de begroting en liquiditeit voor 2016 en 2017 en adviseren u na te gaan wat de exacte uitwerking is op de begroting van Voorschoten.

7. Landelijke actualiteiten

BAKER TILLY BERK

7.2 Vernieuwing BBV
In 2014 heeft een door de VNG ingestelde adviescommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de VNG, het ministerie van BZK en vertegenwoordigers van gemeenten en provincies, onder leiding van Staf Depla, wethouder van Eindhoven, een rapport uitgebracht over de vernieuwing van het BBV. De adviezen hebben betrekking op een breed spectrum van onderwerpen met als rode draad het versterken van de horizontale sturing en verantwoording door de raad.

Op 17 maart 2016 is het wijzigingsbesluit voor de vernieuwing BBV in het Staatblad gepubliceerd en in werking getreden. Dit betekent dat de wijziging deels vanaf de begroting 2017 verwerkt moet worden. De bedoeling van de wijziging is de verantwoording van gemeenten over de financiële gezondheid en beleidsmatige prestaties van provincies en gemeenten vereenvoudigen, beter vergelijkbaar en transparanter te maken.

Wijzigingen
De voorgenomen wijzigingen gaan in op de volgende onderwerpen:
- Uitvoeringsinformatie
- Inzicht in overhead en kosten
- Beleidsindicatoren
- Verbonden partijen
- Activeren, afschrijven en EMU-saldo

Uitvoeringsinformatie
Gemeenten moeten gegevens volgens de uniforme taakvelden en nieuwe categorieën met ingang van de begroting 2017 al aan het CBS aanleveren, met als advies om tegelijk de taakvelden in de gemeentelijke administratie te integreren.

7. Landelijke actualiteiten

BAKER TILLY BERK

7.2 Vernieuwing BBV (vervolg)

Beleidsindicatoren

Naast de uniforme taakvelden, wordt in het herziene BBV voorgeschreven dat gemeenten een basisset van beleidsindicatoren hanteren voor de begroting en de verantwoordingsstukken. Zij kunnen er zelf voor kiezen om daar eigen indicatoren, toegesneden op de lokale situatie, aan toe te voegen. De indicatoren worden opgenomen in de beleidsbegroting bij de programma's en zijn relevant voor een nadere onderbouwing van het beleid.

Inzicht in overhead en kosten

Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In het gewijzigde BBV worden baten en lasten van overhead niet meer onder de afzonderlijke beleidsprogramma's geregistreerd maar centraal onder een afzonderlijk taakveld. Hiermee vervalt de noodzaak van een complexe en veelal ondoorzichtige kostentoerekening aan alle gemeentelijke taken en activiteiten. Deze methodiek wordt ook van toepassing op de toerekening van rente. Hiermee winnen begroting en verantwoording aan transparantie; de raad kan beter sturen op de bedrijfsvoering. Bovendien kan door het hanteren van een eenduidige systematiek een betere vergelijking worden gemaakt met andere gemeenten. In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Het centraal begroten van de kosten van overhead betekent dat het niet langer mogelijk is om uit de taakvelden (voorheen de producten) alle tarieven te bepalen. De totstandkoming van de tarieven moet worden toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

7. Landelijke actualiteiten

BAKER TILLY BERK

7.2 Vernieuwing BBV (vervolg)

Verbonden partijen

Omwille van het inzicht wordt de voorgeschreven lijst van verbonden partijen opgesplitst in

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. stichtingen/verenigingen; en
3. coöperaties/vennootschappen.

Omdat niet in alle gevallen duidelijk is of al dan niet sprake is van verbonden partijen, is het van belang dat gemeenten in hun beleidsdocumenten een toelichting geven op het begrip verbonden partij. Daarbij hebben ze de vrijheid om dit niet jaarlijks in begroting en jaarrekening te vermelden, maar in de vierjaarlijks te verschijnen nota Verbonden Partijen.

Om te voorkomen dat dezelfde informatie in de verschillende beleidsstukken rond begroting en verantwoording moet worden opgenomen, worden de voorschriften met betrekking tot de paragraaf verbonden partijen in het nieuwe BBV vereenvoudigd. De betekenis van deze paragraaf is mede afhankelijk van de vraag of er een nota Verbonden Partijen aanwezig is, waarin een kaderstellend overzicht is opgenomen. De paragraaf verbonden partijen kan zich dan beperken tot het geven van een totaalbeeld van participaties in verbonden partijen en de financiële aspecten ervan.

Activeren, afschrijven en EMU-saldo

De wijzigingen in het nieuwe BBV richten zich op de systematiek van afschrijvingen en de sturing van het EMU saldo op kasbasis. Met het oog op een betere vergelijkbaarheid van de kosten, wordt in het nieuwe BBV de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen gelijk getrokken: investeringen met een maatschappelijk nut dienen, evenals investeringen met een economisch nut, te worden geactiveerd en over de verwachte levensduur te worden afgeschreven.

7. Landelijke actualiteiten

BAKER TILLY BERK

7.3 Notitie BBV Rente
Op 31 maart 2016 heeft de commissie BBV de notitie rente 2017 uitgebracht. Deze notitie gaat in op de verwerking van rente, waaronder de kapitaallasten, in de begroting en verantwoording vanaf 2017. De toerekening van rente wordt als gevolg van de notitie sterk afgeraden en in ieder geval sterk beperkt.

De notitie rente bevat de volgende stellige uitspraken.
- Als er wel een rentevergoeding over het eigen vermogen wordt berekend, dan is deze vergoeding maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de externe rentelasten over de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen.
- Alhoewel in het BBV de mogelijkheid vooralsnog blijft bestaan om een rentevergoeding (of een vergoeding voor de inflatie) over het eigen vermogen te berekenen en deze door te belasten aan de taakvelden, adviseert de Commissie BBV vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie deze systematiek niet (meer) toe te passen.
- De commissie BBV adviseert het renteschema uit deze notitie in de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.
- De omslagrente mag maximaal 0,5% afwijken van het werkelijke rentepercentage dat aan de taakvelden moet worden toegerekend. Het renteresultaat kan hiermee maximaal 0,5% zijn.

De bovenstaande wijziging moet reeds toegepast worden in de begroting 2017 en leidt voor de gemeente Voorschoten vooral tot een beperking in de toerekening van rente aan heffingen. Wij adviseren u de effecten van de wijziging voor de gemeente Voorschoten nader te onderzoeken.

Contactgegevens:

Partner
drs. E.C.J. Moens RA
020 - 644 28 40
e.moens@bakertillyberk.nl

Manager
drs. S. Turenhout RA
070 - 358 90 00
s.turenhout@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.
Entrada 303
Postbus 94124
1090 GC Amsterdam
020 - 644 28 40